

Celestin Tomić

USKRSNUĆE TIJELA — ŽIVOT VJEČNI

Čitam u jednoj knjizi inovjeraca (»Suvremeni čovjek i Biblija«):

»Neko svjesno stanje duše u vremenu između smrti i uskrsnuća — pa možda čak i boravak u nekom nebeskom raj — u potpunoj je suprotnosti s naukom apostola i proroka. Nada vjernih nije u spasenju od tijela, već u spasenju tijela. Apostol Pavao se ne raduje oslobođenju duše od tijela, već želi da se njegovo smrtno tijelo obuče u neraspadljivost prilikom drugog Kristova dolaska.«

»Ni pravednici još ne žive u blaženstvu, niti grešnici u vječnim mukama. Svi oni, bili dobri ili zli, moraju čekati u svojim grobovima. Oni čekaju dan uskrsnuća, dan nade i vječnog života za jedne i dan suda i vječnog prokletstva za druge.« Dolazi sud »na kojem se odvajaju dobri od zlih prilikom drugog Kristovog dolaska« i počinje Tisućgodišnje kraljevstvo »one strane granice zemaljske povijesti čovječanstva s prvim uskrsnućem«. »Umrli grešnici nemaju udjela u prvom uskrsnuću, a oni koji živi dočekaju Krista poginut će od slave njegova dolaska.« Po isteku tisućgodišnjeg perioda bit će suđenje »na kojem će Krist i pravednici izreći pravednu osudu grešnicima, koji tako dolaze do posljednje postaje na svom životnom putu, postaje nakon koje ih čeka samo vječno ništavilo«, »druga smrt«.

»Kada sotona, grešnici i grijeh nađu u geheni svoju konačnu propast, ova će zemlja opet dobiti pečat božanske harmonije.« Dolazi konačno uskrsnuće pravednih koji će iz prolaznoga našega vremena biti preseljeni u »Novi Jeruzalem, čija slava nadilazi ljudske sposobnosti poimanja«. I dolazi »blaženstvo nad svim blaženstvima, život u stalnoj Božjoj prisutnosti i u zajednici s Isusom Kristom«.

Dalje čitamo: »Sveto pismo sigurno nema u vidu neku beskrajnu, vječnu kaznu.« »Predodžba o jednom sada postojećem i vječnom paklu počiva na zabludi o neumrlosti duše i na pogreškama prevodioca.«(!)

Riječ »gehena« nije pakao već »ognjeni sud« u koje će i tijelo i život biti uništeni. »Sveto pismo ne naučava da će muka grešnika vječno trajati, već da će oni biti za svu vječnost uništeni.«

Ima u tom naučavanju koje zrno istine, ali još više »ljudskog domišljanja«, i to često naivnog, nedosljednog, lažnog, heretičkog. Takva i slična tumačenja susrećemo već i u prvim stoljećima. Već se apostol Pavao bori protiv takvih iskrivljenja svoje nauke. U nekim crkvama gledalo se najprije sa stanovitom sumnjom na knjigu Otkrivenja koju su ovakvi iskorištavali za izgradnju svojih ljudskih maštanja o tisućgodišnjem Kristovu Kraljevstvu. I tada su osporavali vječnost muka čak i neki značajni pisci prvih stoljeća. Ništa novo, a ipak uvijek novo. Uskrsnuće tijela, naime, i vječni život u koji vjerujemo nalaze se izvan kategorije vremena i prostora i ne možemo ga posvema shvatiti. Što nas uči Sveto pismo?

Život poslije smrti

Ako je smrt besmislena tragedija, kraljica užasa, beznadno uništenje svega, tada je i ovozemni život besmislena tragedija. Ali ako u smrti nastaje nešto novo, neka nova punina našeg postojanja, tada i ovozemni život ima svoj smisao.

Isus Krist nas jasno uči da se život produljuje poslije smrti. Zato nas poziva da sakupljamo u ovom životu sebi »blago« na nebesima (Mt 6,19s). Poziva da uđemo na uska vrata. »Jer široka su vrata i prostran put koji vodi u propast, i mnogo ih je koji njime idu. O kako su uska vrata i tijesan put koji vodi u Život, i malo ih je koji ga nalaze!« (Mt 7,13 s). I jednom će se zatvoriti »vrata« i neće se više otvoriti.

To je trenutak u kojem svatko mora položiti račun te oni koji su dobro činili ulaze u Kraljevstvo, u blaženstvo, u vječni život, a oni koji su činili zlo, ulaze u vječnu tamu, u propast, u vječne muke.

Postoji pakao, i to vječni pakao, druga smrt. Iako se danas malo govori možda čak i s propovjedaonica, time se »ne može učiniti da on ne postoji« (J. Green). Nije Pakao ni mjesto Tantalovih muka žeđu i glađu, niti Sizifovog bezuspješnog rada, niti Danaidinih košara ludog posla, niti Šeol Semita, niti Had Grka niti Gehena. Isus se služi slikama uzetim iz apokaliptičke književnosti svoga vremena i govori o »ognjenoj peći, gdje će biti plač i škrgut zubi« (Mt 23, 42), o »paklu, gdje njihov crv ne umire i oganj se ne gasi« (Mt 9, 43—48), gdje će biti i »duša i tijelo uništeno« (Mt 10,28), o »vječnom ognju«, o tami (Mt 25,41). To je stanje promašaja života, udaljenosti od Boga, koje »grešnika vječno ukotvljuje na njegovo ja«, na vlastito ništavilo. »Tko je htio ništavilo, imat će ga« (Blondel). U pakao, u vječne muke baca se svaki osuđenik svojom konačnom odlukom. I budući da je ta odluka u smrti konačna, ostaje

vječna. Ostaje nam to tajna, i vječnost muka i pakao. Ali to nam je objavila Riječ Boga koji je Istina. Istina je da »vijek« ne označuje na svakom mjestu »vječnost«, ali na ovim mjestima to označuje. Isus kaže: osuđeni, prokleti otići će »u muku vječnu, a pravednici u život vječni« (Mt 25,46). Ako nema vječne muke, nema ni vječnog života. Neshvatljivo. Tajna. Duboka. Da, sve je to istina, ali ona nam otkriva donekle i dobrotu Božju i tajnu grijeha. »Pakao je izgubljeni Bog!« I u nj pada onaj tko nije sposoban za ljubav, egoist, jer »Bog je ljubav«.

Uskrsnuće tijela

Uskrsnuće tijela je bitna istina vjere. Saduceji ne vjeruju u uskrsnuće. Grčki mudraci vjeruju u besmrtnost duše i u oslobođenje duše od tijela u kojem se nalazi duša kao zarobljena u tamnici. Kršćanstvo propovijeda uskrsnuće tijela pa makar se tome izrugivali materijalisti i i spiritualisti prvih i svih vremena. Istina je: »Platonova nauka, po kojoj je tijelo samo nužno zlo, zatvor za dušu, strana je kršćanstvu«. Istina je da su neki kršćanski pisci pretjerali u naglašavanju »mučenja tijela, u idealiziranju djevičanskih zavjeta, u pozdravljanju smrti kao oslobodioca i vodiča k nebeskim blaženstvima«. Gotovo je pogansko shvaćanje zagrobnog života zamisao da kod smrti »dušica kao leptirić zaleprša nad grobom i zatim odleti nekamo da vječito živi! To i sveti Toma pobija: »Moja duša nije moje ja.« Biblija ne poznaje razdvojenost duše i tijela, u smislu grčke misli, ne poznaje »lijepu dušu« koja je sapeta u tijelu. Za Bibliju je duša život tijela. Duša i tijelo nisu dva dijela, već samo dva vidika jedne te iste stvarnosti i nepodjeljivosti ljudske naravi. Tijelo, duša, srce, duh, razum, svijest... uvijek u Bibliji označuju cijelog čovjeka. Sveto pismo ne govori o besmrtnosti duše, već o smislu i o značenju života i smrti. Čitav čovjek je sretan, čitav čovjek umire. Duša nije »dio« koji bi zajedno s tijelom tvorio ljudsko biće, ona je oznaka za čitava čovjeka ukoliko ga oživljava duh života. Za grčkog mislioca duša je »samosvojno načelo što postoji neovisno o tijelu«, izvor života; za biblijskog pisca je duša, dah, neodvojiva od tijela, označuje način na koji se konkretni život očituje u čovjeku, znak života. Izvor života je, naime, samo Jahve, Jahvin duh u nama. Jahve, Bog, »napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša« (Post 2,7).

Isus govori o uskrsnuću. »Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti. Bojte se više onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu« (Mt 28). Čovjek, duša i tijelo, spašava se ili upropaštava. Zato, »ako te desno oko sablažnjava, iskopaj ga i baci od sebe... Ako te desnica tvoja sablažnjava, odsijeci je i baci od sebe. Ta bolje ti je da ti propadne jedan od udova nego da ti cijelo tijelo ode u pakao« (Mt 5,29

s). I u raspravi sa Saducejima, koji vele da nema uskrsnuća: »A glede mrtvih da ustaju, niste li čitali u knjizi Mojsijevoj ono o grmu, kako mu reče Bog: Ja sam Bog Abrahamov i Bog Izakov i Bog Jakovljev? Nije on Bog mrtvih, nego živih« (Mk 12, 18—27).

Smrt i uskrsnuće nisu posvemašnje uništenje i novo stvaranje ni iz čega, niti povratak u život raspadljivosti kao uskrsnuće Lazarovo, već »otkupljenje našeg tijela« (Rm 8,23), »oslobođenje ropstva raspadljivosti« (Rm 8,21), novo postojanje »kao anđeli« (ne anđeli nego »kao« anđeli, Mk 12,25). Znači biti lišen zemaljske, stvorene uvjetovanosti tijela i sudbine smrti i spona tjelesnosti. Uključuje uskrsnuće tjelesnosti, ali preobražene, znači ispunjen biti božanskom slavom, sjati »kao sunce«, ući u božansku sferu, gdje ne vrijede zakoni ovog eona-vremena.

Svjestan da govori samo slikovito, u svjetlu Kristova uskrsnuća Pavao nam pokušava bar donekle približiti ovu tajnu, koja ostaje i dalje tajna. »Tako i uskrsnuće mrtvih: sije se u raspadljivosti (što je najveće poniženje, otuđenje čovjeka), uskrsava u neraspadljivosti (smrt zauvijek uklonjena); sije se u sramoti (sramota groba), uskrsava se u slavi (zajedništvo s božanskim životom); sije se u slabosti (posvemašnja klonulost), uskrsava u snazi (božanskom moći zaodjeven); sije se tijelo naravno (fizičko, smrtno), uskrsava tijelo duhovno (Duhom Božjim zahvaćeno)« (1 Kor 15, 41—44). Dakle, ista osoba koja je bila prije u bijedi sada uskrisuje u slavi, prije pokretana dahom života, sada božanskim duhom, »životvornim Duhom«.

Vječni život

Vječni život nije neko dosadno gledanje »u mir bogova«, nego je život, život s Kristom preobraženim, život u Božjem zagrljaju. Zajedništvo s Bogom i zajedništvo s Kristom. Zajedništvo s Bogom proslavljenim u Kristu.

Vječni život je zajedništvo s preobraženim Sinom Božjim. Isus nam govori u prisposodobama. Uspoređuje vječni život svadbenoj gozbi koju Otac pripravi svome sinu (Mt 22, 1—14), na koju dolaze mudre djevice, pripravne, s njim na svadbu (25, 1—13), na kojoj on sam poslužuje (Lk 12,37). To je »piti« zajedno s njime od roda trsova u Kraljevstvu Božjem (Mk 14,25). Budući život, vječni život nastavak je i dovršenje zajedništva s Kristom koje je započelo ovdje u njegovoj Crkvi i nastavlja se u novoj sredini, u novom svijetu, svijetu uskrsnuća.

Vječni život je savršeno zajedništvo s Bogom u Kristu. Isus nam govori tradicionalnom slikom o gozbi, što znači zajedništvo mira, jedinstva, ljubavi, blaženstva. Bog Otac priređuje veliku, eshatološku večeru, i poziva sve (Lk 14, 16—24). »I doći će s istoka i zapada, sa sjevera i s juga i sjest će za stol u kraljevstvu Božjem« (Lk 13,29). To je vazmena večera eshatoloških vremena (Lk 22, 16—18.30), svadbena gozba, ula-

zak »u radost gospodara svoga« (Mt 25,21), blagovati i piti u konačnom Božjem kraljevstvu (Lk 22,17 s). Uzvanici su »sinovi Božji« (Mt 5,9; Lk 20,36).

Život vječni je ulazak u nedostupno svjetlo, u neposrednost Božju, u zajedništvo s Bogom. »Tamo ćemo počivati i promatrati, promatrati i ljubiti, ljubiti i hvaliti.« To je svršetak bez svršetka. Vječni život, život Trojednog Boga.

Preobrazba svijeta

Uskrснуće tijela i vječni život povezani su s preobraženjem i otkupljenjem zemlje i svijeta. Stari svijet »proći će« (Mt 5,18; 24,35). Nastaje preobraženje svega, »preporod«, palingeneza, novo rođenje, novi postanak, novo stanje (Mt 19,28). »Novo nebo i nova zemlja.« Neke vrednote ovoga svijeta i neke temeljne institucije nemaju više vrijednosti u budućem svijetu, npr. ženidba (Mk 12,25), zemaljska dobra (Lk 12,20 16,19; Mk 8,31). Pa i Zakon je određen za stari svijet i ne nastavlja se u Novom (Mt 5,18). Nema usporedbe između ovog života i budućeg, kao da bi ovaj život bio samo nastavljen u budućem. To je nešto posve novo.

Pa i »stvorenje sa svom žudnjom iščekuje ovo objavljenje sinova Božjih; stvorenje je, uistinu, podvrgnuto ispraznosti — ne po svojoj volji, nego zbog onoga koji ga podvrgnu — ali u nadi. Jer i stvorenje će se osloboditi robovanja pokvarljivosti da sudjeluje u slobodi i slavi djece Božje. Jer, znamo: sve stvorenje zajedno uzdiše i muči se u porođajnim mukama sve do sada. Ali ne samo ono! I mi, koji imamo prvine Duha, i mi u sebi uzdišemo, iščekujući posinstvo, otkupljenje svoga tijela« (Rm 8, 19—23).

»Tada Onaj što sjedi na prijestolju reče: »Evo sve činim novo!« (Otkr 21,5)

Između smrti i uskrsnuća

Po gledanju na čovjeka u smislu grčke misli, koja dijeli u čovjeku dušu i tijelo, i duša je nešto samostalno, neovisno o tijelu, besmrtna, ne pravi problem čovjekovo stanje poslije smrti pa do uskrsnuća. Ali takvo poimanje protivno je biblijskom gledanju čovjeka. To nam se otkriva već u prvom sukobu apostola Pavla s grčkim filozofskim svijetom u Ateni na Areopagu (Dj 17, 16—32). Da je apostol govorio njihovim rječnikom, ne bi nastala zabuna. No on naglašuje jasno »uskrsnuće tijela«. To pravi problem i među vjernicima. Što je s mrtvima? Gnostici prvih vremena govore o duhovnom uskrsnuću. Neki idu u drugu skrajnost pa govore da mrtvi čekaju u grobu drugi Kristov dolazak.

A ipak Pismo nam jasno govori da vjernik započinje život blaženstva odmah nakon smrti. U prispodobi o bezumnom bogatašu kaže Gospodin: »Već noćas duša će se tvoja zaiskati od tebe!« (Lk 12, 16—21). Jednako i u prispodobi o bogatašu i Lazaru. Bogataš je pokopan u teškim mukama u paklu, a siromah Lazar je u krilu Abrahama, u nebu (Lk 16, 19—31). Raskajanom razbojniku kaže: »Zaista, tebi kažem: danas ćeš biti sa mnom u raj!« (Lk 23,43).

Pavao žudi za životom u Gospodinovoj blizini. »Najradije bi se iselili od tijela i naselili kod Gospodina. Zato se trsimo da mu omilimo, bilo naseljeni, bilo iseljeni« (2 Kor 5, 6—8). Čvrsto vjeruje da će Isus Krist »snagom kojom ima moć sve sebi podložiti preobraziti ovo naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svome slavnome« (Fil 3,20 s), ali u istoj poslanici govori o razdoblju između smrti i konačnog uskrsnuća: »Pritiješnjen sam od ovoga dvoga: želja mi je otići i s Kristom biti, jer to je mnogo bolje; ali ostati u tijelu potrebnije je poradi vas« (Fil 1,23 s).

Ovo se temelji na kršćanskom temeljnom uvjerenju: kršćanin po krštenju živi životom Krista. S njime je umro i uskrsnuo. Pokopan s Kristom i suuskrsnuo (Kol 2, 12), već sjedi s Kristom na nebesima (Ef 2, 6). Uskrsnuće će se konačno ostvariti istom u punini u konačnom uskrsnuću tijela.

I apostol Ivan govori o uskrsnuću i životu koji su već ostvareni u Kristu. Bog se objavljuje kao živi Bog i davalac života (Pnz 5, 26; Iz 37,4. 17; Mudr 13,15). U svom Sinu Isusu Kristu objavio nam svoj život. »Kao što Otac ima život u sebi, tako je i Sinu dao da ima život u sebi« (Iv 5,26). Sin je došao da imamo život, i to u izobilju (10,10). On je Život (14,6) »Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Jedinorođenog Sina da ne pogine nijedan koji u nj vjeruje, već da ima život vječni« (3,16). Da »dadne život vječni svima koje mu je Otac dao« (17,1s). Isus je i »uskrsnuće«. »Tko vjeruje u mene, ako i umre, živjet će« (Iv 11,25). Isus posjeduje život u sebi. On je Život. On je Uskrsnuće. Potpuna pobjeda nad smrću jer je jedno s Ocem koji je Bog živih. Zato i može dati život u izobilju. Ovaj se život u vjeri prima i uzdržava i usavršuje blagovanjem tijela i krvi njegove. »Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ostaje u meni i ja u njemu« (6,56), ima vječni život. Sjedinjujući se s Kristom, sjedinjujemo se s Ocem, sjedinjujemo se s braćom u vjeri i ljubavi u Kristu. Taj život i uskrsnuće vjernici već sada posjeduju (5,29). Zar, dakle, duhovno uskrsnuće? Ne! Moramo, kao kod Pavla, tako i kod Ivana dobro shvatiti onaj kršćanski paradoks: život i uskrsnuće već je tu, sadašnja zbilja i ono još nije ostvareno u punini. U Kristu po vjeri već smo prešli iz smrti u život (1 Iv 3,14), Isus je uskrsnuće i život, a opet vjerujemo u uskrsnuće u »posljednji dan« (Iv 11,24—27). Onaj koji vjeruje već s Kristom kraljuje, za njega je već nastupilo »tisućgodišnje kraljevstvo« (Otkr 20) i ono će se ostvariti u svojoj konačnosti na kraju vremena u uskrsnuću kod drugog Kristova slavnog dolaska, pri univerzalnom preobražaju svijeta, kada će konačno Bog biti »sve u svima« (1 Kor

15,28). Po životu, smrti i uskrsnuću Isusovu već su uskrsnuće i vječni život sišli u ovo područje zemaljskog i naravnog života. Po vjeri i euharistijskom slavlju ulazimo u ovu novu sferu postojanja. Živimo već novim životom koji ne poznaje smrti i truljenja. Ali ono će se očitovati istom u punini na kraju, u uskrsnuću u posljednji dan. Sad je uskrsnuće duhovno, a tada će biti fizičko, proslavljeno tijelo na novoj zemlji i na novim nebesima.

Zaključak

Svi spisi Novoga zavjeta i kršćanska vjera svjedoče uskrsnuće tijela i život vječni. Tijelo neće nestati, ali bit će preobraženo. To će se ostvariti na kraju vremena. Do tada još traje stari svijet, vrijeme grijeha i smrti. Tada istom bit će grijeh zauvijek uništen i smrt »progutana« u život vječni.

Uz taj daleki susret s Kristom Isus i Pavao govore o susretu odmah nakon smrti, o životu kod Gospodina nakon smrti, o razmaku između smrti i konačnog uskrsnuća. Ivan i Pavao govore o novom životu, o duhovnom uskrsnuću koje je započelo u krštenju i nastavlja se poslije smrti, kao i o posebnom sudu koji se ostvaruje u susretu s Kristom i općem, na kraju dana. Kako se to ostvaruje? Tu se nalazimo pred dubokom tajnom. Neki govore o uskrsnuću odmah u smrti, kad prestaje zemaljski život i počinje novi život, gdje čovjek dostiže vrhunac svojeg dozrijevanja, svoje konačno ostvarenje, kulmen životnog procesa. Ali kako onda uskrsnuće u drugom dolasku i preobražaj svega stvorenog? Zar je ovo prvo uskrsnuće samo nepotpuno? Kako možemo shvatiti »među vrijeme« u koje ulazimo nakon smrti, ono »iseljenje« iz tijela, boraviti izvan tijela? Apostol Pavao pokušava prodrijeti u taj misterij. Ne uspijeva. Ipak nešto je sigurno. Pavao ne misli na »besmrtnu dušu« u Platonovu smislu, koja uživa Boga. Za njega je kao i za svu biblijsku misao duša i tijelo jedno, smrtno. Bog joj daje život oslobođenjem, otkupljenjem, ne tako da joj oslobađa život koji već ima, već stvarajući novo život koji je izgubila. To je novo stvaranje, koje stvara životvorni i stvaralački Duh. Uskrsli Krist posjeduje u punini Duha Svetoga. I ovaj daje svojim vjernicima koji odsada žive od njega, u njemu, po njemu, za njega. Zajedništvo stvoreno u krštenju između Krista i krštenika po sebi je konačno. I tjelesna smrt ne može to prekinuti. Pavao smatra da nas ovo tijelo drži daleko od Krista, i kad se oslobodimo, bit ćemo bliži njemu (2 Kor 5,6—8).

Kako može duša spoznati i ljubiti bez pomoći tijela? Smatrati to mogućim ili nemogućim, to je misliti u naravnim kategorijama, po grčkom ili semitskom shvaćanju, ali nije nauka koju Pavao objavljuje. Kod njega se ne radi o duši, po naravi besmrtnoj i koja djeluje normalno u svom »odijeljenom stanju«, kako uče platonisti, niti o duši prikovanoj uz tijelo i

svedenoj na smrtni »san« dok je tijelo u zemlji, kako misle stari i noviji inovjerci. Radi se o pneumi—duhu koji ulazi i stvara u kršteniku novo stvaranje i prisutnost Duha Kristova (2 Kor 5,5). Taj duh u čovjeku crpi iz ovog izvora snagu novog života, nadnaravnu, tajanstvenu, ali stvarnu.

P. Benoit ide dalje. Čini se da nebesko boravište, »zdanje od Boga, dom nerukotvoren, na nebesima« (2 Kor 5,1) nije individualno tijelo uskrsnuća, pripravljeno unaprijed i koje čeka čas da se zaodjene, nego Tijelo Krista Uskrsloga, koje već uživa nebesku slavu i koje čeka da ujedini, konačno i u punini, svoje izabranike. To smo »tijelo« već »zaodjenuli« tajanstveno u krštenju (Gl 3,27). Zar se ne može dopustiti (napose ako mislimo u biblijskim kategorijama antropološkog monizma, a ne platonskog dualizma) da duh koji oživljuje dušu, tj. da se u Kristu obnavljamo duhom njegovim, i oblačimo »novog čovjeka, po Bogu stvorena u pravednosti i svetosti istine« (Ef 4,23 s), poslije smrti zemaljskog tijela nastavlja tajanstvenu, ali životnu vezu s uskrslim Kristovim tijelom, i da u proslavljenom Kristu nalazi izvor i snagu nadnaravne aktivnosti i blaženstva? To nas stanje ne oslobađa da više ne čekamo konačno uskrsnuće kao najviše, konačno otkupljenje svega ljudskog bića (Rm 8,23), ali nam ono omogućuje da možemo do tada uživati blaženstvo.

Vidimo da se nalazimo u otajstvu. Možemo nešto o tome tepati. Govorimo o životu poslije smrti, o vječnom životu, budućem životu i budućem vremenu na kraju, svršetku ovoga, o uskrsnuću u posljednji dan. Sve su to slike kojima pokušavamo izraziti ono što ne možemo zagledati u svojoj biti i u svojoj punini dok smo ukljaštreni u ovo vrijeme i u ovaj prostor, u stari svijet, koji prolazi. Vjerujemo: ako smo s Kristom sjedinjeni u Duhu, bit ćemo s njime i u smrti u njegovu Tijelu; vjerujemo »u uskrsnuće tijela i život vječni«, u posljednjem danu, vjerujemo da ćemo se tada naći mi i sve stvorenje podložni Kristu. I »tada će se i on sam, Sin, podložiti Onomu koji je njemu sve podložio, da Bog bude sve u svemu« (1 Kor 15,28).